نیکی، [همان] خوش اخلاقی است، و گناه آن چیزی است که در سینه‌ات تردید و اضطراب آفریند، و دوست نداری مردم از آن آگاه شوند

از نواس بن سمعان انصاری رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «نیکی، [همان] خوش اخلاقی است، و گناه آن چیزی است که در سینه‌ات تردید و اضطراب آفریند، و دوست نداری مردم از آن آگاه شوند». از وابصه بن معبد (رضی الله عنه) روایت است که گفت: نزد رسول الله (صلی الله علیه و سلم) آمدم، فرمودند: «آمده‌ای تا در باره‌ی نیکی و گناه بپرسی؟» گفتم: آری. فرمودند: «از قلب خود بپرس [که حقیقت چیست]، نیکی آن است که نفس [انسان] به آن آرامش یابد و قلب بدان اطمینان کند؛ و گناه آن است که در نفس تو تردید و اضطراب ایجاد کند و در سینه درنگد حتی اگر مردم [به حلال بودنش] فتوا دهند و تو را اجازه دهند».

[صحيح] [الحديث الأول: رواه مسلم، والحديث الثاني: رواه أحمد والدارمي]

پیامبر اکرم (صلی الله علیه وسلم) از نیکی و گناه چنین خبر می دهد: بزرگترین ویژگی‌های نیکی، خوش اخلاقی است؛ با الله به تقوا، و با خلق به بردباری بر آزارها، کم‌خشم بودن، گشاده‌رویی، گفتار نیک، پیوند داشتن [با خویشان]، اطاعت، نرمگویی، نیکوکاری و حسن معاشرت و مصاحبت. و همانا نیکی چیزی است که قلب و نفس به آن آرامش یابد. اما گناه، آن است که در نفس از امور مشتبه حرکت کند و تردید ایجاد نماید — بدون آنکه سینه برای آن گشاده شود — و در قلب نسبت به آن شک و ترس از اینکه گناه باشد پدید آید؛ و دوست نداری آن را [علنی] ظاهر کنی، زیرا نزد بزرگان و افراد کامل، قبیح شمرده می‌شود، چرا که نفس به طور فطری دوست دارد مردم از خوبی‌هایش آگاه شوند؛ پس اگر از آگاه شدن مردم به برخی از اعمالش کراهت داشت، آن کار گناه است و خیری در آن نیست؛ حتی اگر مردم به تو فتوا [به حلال بودن] دادند، تا زمانی که نشانه‌ی شک و شبهه در نفس تو درتکاپوست، به فتوای آنان عمل مکن؛ زیرا فتوا، شبهه را زایل نمی‌کند، مادامی که آن شبهه برقرار باشد و مُفتی [بی‌خبر از حال تو] بدون علم فتوا دهد؛ اما اگر فتوا بر اساس دلیل شرعی استوار باشد، بر مستفتی واجب است که به آن رجوع کند، هرچند دلش به آن آرام نگیرد.

http://sunnah.global/hadeeth/prs/show/66540